

סמינר מדריך 2023

חברי עמותה יקרים,

בתוכניות הסמינרים לשנת 2023 נוסיף לחזק היכרותכם עם מורשת עמנו ולהעמיק ידיעותיכם על דרכי פעילותם של עובדי מדינה ברחבי העולם, אשר בדומה לנו, מתמודדים מול אתגרים משמעותיים.

סיור הלימודים במדריך, עיר הבירה של ספרד ומקום מושבם של המלך, הממשלה, הפרלמנט ובית המשפט העליון, ישמש למעשה כמנוף לחשיפת תולדות עמנו בספרד והבנת תרבות הממשל בארץ זו. בעבר הייתה מדריך בירת האימפריה הספרדית. על כן, הצטברו בה אתרים היסטוריים, אוצרות אומנות רבים המוצגים כיום במוזאונים של העיר. מוחמד הראשון מקורדובה הורה להקים במקום המצאותה של העיר ארמון מלכותי וסביבו מצודה, כדי להגן על ממלכת טולדו. בקרבת הארמון זורם המנסאנארס (הנקרא בערבית: المجريط - "מקור מים" - "מג'ריט") שם זה התגלגל ברבות הימים לשם העיר "מדריך".

במהלך גירוש ספרד היוותה מדריך שער יציאה ליהודים שביקשו לברוח דרך היבשה לצרפת. אחת מנקודות הריכוז המרכזיות הייתה שער אלקלה, ממנו יצאו היהודים בכרכרות לכיוון פמפלונה וממנה לצרפת. לאחר גירוש ספרד, לא התקיימה קהילה יהודית במדריך עד לימי מלחמת העולם הראשונה, אז הגיעו לספרד פליטים מארץ ישראל, ובשנת 1917 אף הוקם בעיר בית כנסת.

בימי מלחמת העולם השנייה חודשו חלק מהקהילות היהודיות בספרד, בזכות חסידי אומות העולם ג'ורג'ו פרלסקה ואנחל סאנס בריס שהנפיקו לאלפי יהודים ויזות לספרד. במחצית שנות החמישים השתקעו בספרד יהודים מצפון אפריקה, במדריך החלה פעילות יהודית ענפה, הוקם בית ספר יהודי ומרכז קהילתי, נוסד כתב עת בשם "הקשר". כיום מונה הקהילה היהודית במדריך כ-3,500 אנשים, ובעיר פועלים 3 בתי כנסת.

איזבלה ובעלה הרחיבו את סמכויות המלוכה בקסטיליה על חשבון אצולת קסטיליה ועריה, תוך חיזוק הכנסייה על ידי הקמת האינקוויזיציה ב-1478, אשר פעלה כמכונת השמדת הקיום היהודי בחצי האי האיברי. ב-1492, בתקופת מלכותם של איזבלה ופרננדו, נתקבלו שתי החלטות היסטוריות: האחת, גירוש ספרד, הוא גירוש היהודים אשר לא המירו דתם ב-1492, והשנייה, ההחלטה על התפשטות ספרד באמצעות מסעות קולומבוס לשם ביסוס האימפריה הספרדית כמעצמה פוליטית ולשם הפצת הקתוליות.

ספרד הוזכרה במשך מאות בשנים כארץ קללה ומקוללה בקרב העם היהודי. בסמינר זה, נעמיק בלמידת המרכיבים הייחודיים של יהודי ספרד אשר פרחו בערים מדריך, טולדו וסגוביה, שם שגשגו הוגי דעות, סופרים, פוסקי הלכה ורבנים, אשר קבעו יסודות ליהדות עד ימינו. אכן נעלה עיקרים על קורדובה, עיר הולדתו של הרמב"ם.

עובד מדינה יקר, ענייך והעשרתך בהכרת תולדות עמנו ומפגש עם עמיתים בתרבויות עולם שונות ומגוונות מנחים אותנו במבנה התוכניות הקיימות עבורך ובהישג ידך. אנו עושים למענך בהערכה ובהוקרה לתרומתך בשירות הציבורי בישראל.

בברכת הדרך ובהצלחה
העמותה לקידום מודעות חברתית

רחוב היצירה 3, קומה 5 (בית ש.א.פ) רמת-גן 5252141

טלפון: 03-9551333 פקס: 03-9551346

תוכנית הסמינר

יום 1: ת"א- מדריד, מדריד המלכותית

לאחר הנחיתה וסידורים פורמליים בשדה התעופה נצא בנסיעה לחלקה של מדריד המכונה "מדריד של בית בורבון". נתחיל בכיכר סיבלס, אחת הכיכרות הנחשבות לסמלה של מדריד, משם נלך לכיכר העצמאות בו ניצב שער הניצחון - אלקלה, מונומנט גרניט מפואר מהמאה ה-18. נמשיך לפארק בואן רטירו ('מנוחה נעימה'); מתחם גנים מלכותיים מהמאה ה-16, ריאה ירוקה הנקראת גם הסנטרל פארק של מדריד, ובה נמצא ארמון הבדולח הנוצץ. בתום הסיור נמשיך למלוננו.

יום 2: המשך סיור במדריד - השתלמות מקצועית

לאחר ארוחת הבוקר, נתחיל בסיור המקצועי. חלקו הראשון של היום יוקדש לביקור מקצועי בבית הדין AUDENCIA NACIONAL במדריד. במהלך הסיור, יימסרו נתונים כלליים לגבי מוסדות השלטון בספרד ואתרים מרכזיים של יהדות ספרד. נדון במבנה מקום העבודה, מנגנוניו, תקינה וכדומה - סיור והעמקת ההכרות עם הנושא. נלמד על המבנה השלטוני ונקיים מפגש עם נציגי ממשל - מסקנות והשוואה - השירות הציבורי בישראל מול השירות הציבורי בספרד, נלמד כיצד משפיע הממשל על השירות הציבורי ובמה הוא שונה מהשירות הציבורי בישראל. נשמע על הממשל ומערכות השלטון בספרד.

נקדיש את המשך היום לסיור בכיכרות המעטרות את רחובות העיר. נתחיל בכיכר ספרד (Plaza de España) שם נראה פסליהם של דון קישוט וגיבורי הספר. נצפה בפאלאסיו ריאל, הארמון הפעיל הגדול בעולם, המשמש כיום בעיקר לטקסים, ונצמד בגנים המטופחים הצמודים לו. בהמשך סיורנו נכנס לקתדרלת מדריד המפוארת. נבקר בשוק סן מיגל הססגוני והצבעוני ונותר זמן פנוי לטעום מיטב הקולינריה הספרדית בדוכני השוק. נתהלך במדרחובים עמוסים בחנויות עתיקות – המקום העתיק ביותר במדריד והמסעדה העתיקה ביותר בעולם (1725).

לאחר מכן נבקר בבית הכנסת הגדול ונשמע הסבר על הקהילה היהודית בעיר מפי נציג הקהילה. נמשיך לפלאסה מאיור, הכיכר התחומה ע"י מבנים מלכותיים מרשימים ומעוטרים בציורי פרסקאות. הכיכר שימשה בעברה כמקום הוצאה להורג בתקופת האינקוויזיציה. נסיים בכיכר פוארטה דל סול "שער השמש" והכיכר המרכזית של העיר בה נמצאים: פסל סמל העיר – הדובה ועץ התות, ארמון הדואר העתיק עם מגדל השעון המפורסם, ומתחתיו ק"מ ה-0 של ספרד. נותר זמן לטעום את המאכל המקומי - צ'ורוס בצ'קולטריה המפורסמת ביותר במדריד. חזרה למלון בשעות הערב.

יום 3 : טולדו, סיור בכרמים וביקב + טקס זיכרון להוגי הדעות ולמנהיגי יהודי ספרד ולרדיפה מתקופת האינקוויזיציה

אחרי ארוחת הבוקר, ניסע דרומה לסיור בטולדו (Toledo) ששימשה כבירת ספרד לפני מדריד במשך כ-500 שנה, ואשר נבחרה כאתר מורשת עולמית של אונסקו, בשל אלפיים שנות ההיסטוריה שלה והסובלנות כלפי שלוש הדתות. נתחיל את הסיור בביקור בכרמים וביקב הגדול באיזור. WINERY FINCA LORANQUE. נלמד על שיטת הייצור של היין לסוגיו ונטעם ממבחר היינות המיוצרים ביקב. נגיע לטולדו ונתחיל סיורנו בסמטאות הצרות של העיר שנשתמרה לאורך מאות שנים. נצפה בקתדרלת טולדו, הקתדרלה הראשית של ספרד, שנבנתה במשך 250 שנה, ונחשבת בכל העולם ליצירת מופת גותית.

נבקר ברובע היהודי של העיר ("חודריה"). לאורך השנים היוותה העיר מוקד יהודי חשוב, הרב יוסף קארו, והמשורר יהודה הלוי נולדו בה; פעל מתוכה הרב אבן עזרא. תחילה נעבור ליד ביתו של יצחק אברבנל, ששימש כשר האוצר של פרננדו ואיזבלה במשך מספר שנים. נמשיך לביקור ב"בית הכנסת של שלוש הדתות" (אל-טרנזיטו), המשמש כיום כמוזיאון לתולדות יהודי ספרד. נקיים טקס זכרון לרבני ומנהיגי יהדות ספרד אשר עיצבו התרבות היהודית לדורי דורות ונרדפו בתקופת האינקוויזיציה.

נעצור לתצפית מהצוק, ונחלוף על פני כנסיית לה בלנקה, אשר שימשה בעבר בית כנסת אבן-שושן, ולמעשה הוא מבנה הבית כנסת העתיק ביותר באירופה שנשמר על תילו. נצא רגלית מהעיר דרך גשר סן-מרטין שנבנה בימי הביניים מעל נהר הטאחו (הנהר הארוך ביותר בחצי האי האיברי, והמקיף את הגבעה עליה ממוקמת טולדו משלושת צדדיה. נסיים בנסיעה לתצפית על טולדו, וממנה נראה את מבצר ה"אלקזר" שארבעת מגדליו נראים מחלקים רבים בעיר. נשוב למדריד בשעות הערב.

יום 4: סגוביה, הנקודה היהודית

נצא לסיור בעיר העתיקה סגוביה (Segovia), אתר מורשת עולמית של אונסק"ו. נכנס לעיר מתחת לקשתות של אמת המים הרומאית השמורה ביותר בעולם, בת כ-2,200 שנה. נצעד ברחובות שקפאו בזמן. נצעד ברובע היהודי העתיק, נראה את ביתו של אברהם שניאור; ראש הקהילה היהודית, ושר האוצר של איזבלה ופרננדו. נמשיך בסיורנו ברובע, ונראה את המבנים בהם שכנו בתי הכנסת. נסיים בכיכר מאיור, בה נמצאת כנסייה בה הוכתרה איזבלה; וכן קתדרלת סגוביה בת ה-500 שנה, הקתדרלה הגותית האחרונה באירופה, בשל יופיה זכתה לכינוי "גבירת הקתדרלות הספרדיות".

ניסע לביקור בגני ארמון הקיץ 'לה גראנחה', הנקראים גם גני ורסאי הספרדים, פרט לגודלם הייחודי (מעל 6 קמ"ר), הם נחשבים בין הגנים המעוצבים והיפים ביותר שעוצבו באירופה במאה ה-18. נמשיך ונבקר באחת הטירות המפורסמות בעולם, האלקסאר, טירת אבן קסומה בת כ-900 שנה, הנקראת "ספינה על צוק" בגלל צורתה המזכירה חרטום של ספינה. נעבור בחדריה השונים של הטירה העמוסה באבירים, תקרות וריהוט מלכים מקוריים ונערוך ממנה תצפית על חלקיה הנוספים של סגוביה; לבסוף נכנס למוזיאון כלי המלחמה העתיקים שבטירה. נשוב למדריד בשעות הערב המוקדמות.

יום 5: אלקלה דה הנרס ← מדריד המלכותית - ת"א

לאחר ארוחת הבוקר יינתן זמן פנוי בעיר. לקראת הצהריים נצא לאלקלה דה הרנס (ALCALÁ DE HERANES), אתר מורשת עולמית. נתחיל את ביקורנו בעיר בשער מדריד אשר נבנה במאה ה-18, והיווה אתר לצילומי סרטים וסדרות כגון ספרטקוס. נצפה על ארמון הארכיבישוף מטולדו משם נמשיך לאורך מדרחוב מאיור, הנחשב לרחוב השמור הארוך ביותר באירופה ומעוטר בעמודים שמוחזרו מהתקופה הרומית, אשר היווה לב הרובע היהודי השוקק. נראה את בית החולים הפעיל העתיק ביותר באירופה. נצפה בביתו של סרוונטס, מחבר "דון קישוט", המהווה מוזיאון לחיי התקופה ולחיייו של הסופר. בתום הסיור, ניסע לשדה התעופה הבינלאומי של מדריד, לטיסה ישירה לתל אביב.